

Kalendarz (dla) tematyka (6)

Marek Zbierski

KALENDARZ
TEMATICA
POZNAŃ

Luty

1 II

Mi 2582

2 II

Kapitulacja jednostek Wehrmachtu oraz ich sojuszników, znajdujących się od ostatniego tygodnia 1942 r. w okrążeniu pod Stalingradem, mieście noszącym symboliczne imię radzieckiego wodza, stała się faktem 2 lutego 1943 r. Ok. 235 tysięcy żołnierzy 6. Armii gen. von Paulusa oddały się w ręce żołnierzy Armii Czerwonej, co było symbolicznym punktem zwrotnym, który umożliwił ostateczne pokonanie wroga w 1945 r.

Mi B 48

3 II

Mi 829

Belgia, Holandia (Nederland) i Luksemburg podpisały 3 lutego 1958 r. w Hadze umowę o utworzeniu Unii Gospodarczej Beneluxu, która weszła w życie 1 listopada 1960 r. Została ona powołana w celu zacieśnienia współpracy gospodarczej pomiędzy krajami Beneluxu, a w efekcie podniesienia poziomu życia i zatrudnienia, stabilizacji finansowej i utworzenie wspólnego, wolnego rynku. Benelux stał się prototypem dla europejskich wspólnot integracyjnych.

4 II

Dwa lata przed prezentacją teorii Darwina, nauczyciel gimnazjum w Elberfeld, Johann Karl Fuhlrott wraz z profesorem anatomii, Hermanem Schaffhausenem opublikowali 4 lutego 1857 r. rezultaty badań nad szczątkami z jaskini w kamieniołomie niedaleko Düsseldorfu. Był to pradawny gatunek człowieka rozumnego, nazwany neandertalczykiem, który żył ok. 125-30 tys. lat p.n.e. i wyginął już po pojawieniu się *Homo sapiens*. Publikacja dała początek nowej nauce – paleontologii.

Mi 1749

5 II

Pompeje, miasto koło Neapolu, kojarzone jest z wybuchem wulkanu Wezuwiusz. Ale już 17 lat wcześniej, bo 5 lutego 62 r. n.e., nawiedziło je trzęsienie ziemi, które zniszczyło ok. 60% budynków. W sierpniu 79 r. odbudowane miasto padło ponownie ofiarą kataklizmu, którego nikt się nie spodziewał. Powodem śmierci mieszkańców była temperatura ok. 600 °C, deszcz rozżarzonych kamieni, trujące gazy i 6-metrowa warstwa popiołu, który pokrył zabudowania. Od kwietnia 1748 r. archeolodzy prowadzą tam prace wykopaliskowe.

Mi 426

6 II

Kieszonkowy kalkulator, przenośne kasy i terminale, a przede wszystkim komputery oparte na układach scalonych – ich istnienie zawdzięczamy Amerykaninowi Jackowi Kilby. Układ scalony (microchip) został zgłoszony do opatentowania przez Texas Instruments 6 lutego 1959 r., firmę w której pracował. Jack Kilby posiadał ponad 60 patentów. Laureat Nagrodę Nobla z fizyki w 2000 r.

Mi 1169

7 II

Mi
2373

Traktat z Maastricht z 7 lutego 1992 r. powołał do życia Unię Europejską. Określono w nim ramy i harmonogram dochodzenia do unii gospodarczej i walutowej, rozszerzono zakres wspólnej polityki o edukację, ochronę zdrowia, kulturę, sieci transeuropejskie i ochronę konsumenta.

8 II

Gregor Johann Mendel był czeskim przyrodnikiem, który zajmował się dziedziczeniem cech grochu zwyczajnego, badając krzyżowanie się tej rośliny. Wyniki ogłosił 8 lutego 1865 r. na posiedzeniu towarzystwa naukowego w Brnie. Sformułował podstawowe prawa dziedziczenia. Znaczenie jego obserwacji zostało docenione po wielu latach, kiedy ponowne „odkrycie” tych prawideł zapoczątkowało powstanie genetyki.

Mi 715

9 II

Pomysł drużynowego współzawodnictwa w tenisie narodził się wśród studentów Harvardu w 1899 r. Rzucili oni wyzwanie studentom brytyjskim. Srebrny puchar ufundował 9 lutego 1899 r. jeden z pomysłodawców – Dwight Davis, który był członkiem reprezentacji amerykańskiego uniwersytetu do 1902 r. Nazwa *Puchar Davisa* została nadana dopiero w roku 1945, po śmierci pomysłodawcy zawodów.

Mi 3739

10 II

Po zatopieniu w dniu 30 stycznia 1945 r. na północ od Łeby, niemieckiego statku „Wilhelm Gustloff” z prawie 10 tysiącami cywilów i rannych, ewakuujących się z Prus Wschodnich (prawdopodobnie największa katastrofa w dziejach żeglugi), radziecki okręt podwodny S-13 storpedował 10 lutego 1945 r., na północ od Ławicy Słupskiej, kolejnego transportowca „General von Steuben”. Zginęło ok. 4300 cywilów, pielęgniarek i żołnierzy, ale zdołano uratować ok. 600 osób.

*Sprawca obu wielkich tragedii –
radziecki okręt podwodny S-13
(Mi 525)*

11 II

Mi 918

Źródłem konfliktu Henryka VIII z papieżem było żądanie unieważnienia małżeństwa z Katarzyną Aragońską. Brak zgody Kościoła sprawił, że 11 lutego 1531 r. ogłosił się zwierzchnikiem angielskiej wspólnoty kościelnej. Klemens VII nie akceptował rozwodu króla i ekskomunikował go. W 1534 r. parlament angielski ogłosił, że to król jest „jedyną i najwyższą na Ziemi głową Kościoła w Anglii”.

12 II

Grzyby i rośliny stosowano w leczeniu wielu infekcji już w starożytności – w Egipcie, Grecji, Indiach. Szkocki bakteriolog i lekarz Alexander Fleming ustalił, że substancja zawarta w pleśni grzyba *Penicillium* zwalcza skutecznie m.in. paciorkowce i inne groźne bakterie. Pierwszym pacjentem, któremu podano penicylinę był 12 lutego 1941 r. policjant, który zranił się kolcem róży i wskutek infekcji stracił oko, a zapalenie tkanek stanowiło zagrożenie życia. Po zabiegu nastąpiła u niego znacząca poprawa stanu zdrowia.

Mi 1047

13 II

Mi 1032-33

Kościół w sprawie interpretacji Pisma Świętego kierował się nauczaniem Soboru Trydenckiego (1562-63), jako odpowiedzi na postępującą Reformację. 13 lutego 1633 r. przybył do Rzymu na wezwanie Inkwizycji Galileo Galilei.

Na procesie nie uznano go za heretyka. Stwierdzono jedynie, że w świetle ówczesnej wiedzy, z powodu braków dowodu na to, że Ziemia kręci się wokół Słońca, Kopernikański heliocentryzm jest sprzeczny z tym, co mówi Biblia. Galileusz od młodości przejawiał zmysł konstruktora i badacza. Był prawdziwym człowiekiem renesansu.

14 II

Trzy tygodnie po wyborach, 14 lutego 1949 r. odbyło się w Jerozolimie pierwsze posiedzenie parlamentu. Potrzebą chwili było stworzenie systemu prawnego umożliwiającego funkcjonowanie wszystkich instytucji nowo powstałego państwa Izrael. Kneset (הכנסת) uchwała prawa, nadzoruje działalność rządu, ma władzę usunięcia prezydenta państwa, premiera i jego rządu. Parlament składa się z jednej izby, którą stanowi 120 deputowanych wybieranych na 4-letnią kadencję.

15 II

Mi
2242

Poszukiwania formy wydajnego transportu publicznego dla Berlina sfinalizowano 15 lutego 1902 r. otwarciem pierwszej zelektryfikowanej linii metra (U-Bahn) między stacjami Warschauer Brücke i Zoologische Garten, z odnogą do Potsdamer Platz. Obecnie metro ma 155,4 km długości i 175 stacji. W godzinach szczytu, na 10 liniach, co 4-5 minut, kursuje przeszło 1270 na żółto pomalowanych wagonów.

16 II

Po 52 dniach walk, 16 lutego 1919 r., zakończyło się jedyne w polskiej historii współczesnej, zwycięskie powstanie. Tego dnia podpisano w Trewirze układ rozejmowy między Ententą a Niemcami. Impulsem do wybuchu powstania był przyjazd do Poznania i przemówienie Ignacego Paderewskiego. Wkrótce walki objęły całą Wielkopolskę. Powstańcy domagali się powrotu ziem zaboru pruskiego do Polski. Rozejm ten oznaczał zwycięstwo Powstania Wielkopolskiego, ale dopiero Traktat Wersalski przywrócił Wielkopolskę – po latach niemieckiej dominacji – Rzeczypospolitej Polskiej.

17 II

Mi 1

Kanał Sueski, o długości 163 kilometrów i szerokości od 160 do 200 metrów, budowany był od 1859 r. przez 10 lat. Przy kanale pracowało na raz około 30 000 osób, a przez cały okres jego budowy było to łącznie 1,5 mln osób, z których tysiące zmarły na różne choroby lub w wypadkach. 17 lutego 1867 r., na dwa lata przed oficjalnym otwarciem Kanału Sueskiego, przepłynął go pierwszy statek. Kanał zaoszczędza statkom ponad 6 tys. km drogi morskiej.

18 II

Mi 4889

Data 18 lutego 2006 r. zapisała się w historii rock'n'rolla. Grupa The Rolling Stones wystąpiła na słynnej plaży Copacabana w Rio de Janeiro przed półtoramilionową publicznością, na jednym z największych darmowych koncertów w historii. Koncert odbył się w ramach promocji wydanego albumu „Bigger Bang”.

19 II

Mi 1702

Krym został przekazany z Rosyjskiej FSRR do Ukraińskiej SRR 19 lutego 1954 r. Popularna wersja głosi, że było to z okazji 300. rocznicy ugody perejaślawskiej, która zjednoczyła (według przyjętej w ZSRR interpretacji historii) Ukrainę z Rosją. W dokumentach dotyczących przekazania Krymu nie ma jednak o tym informacji. Według innej, Krym miał być osobistym darem I sekretarza KC Nikity Chruszczowa dla Ukrainy, jako „odkupienie win” za jego działalność w tej republice w czasach stalinowskich.

20 II

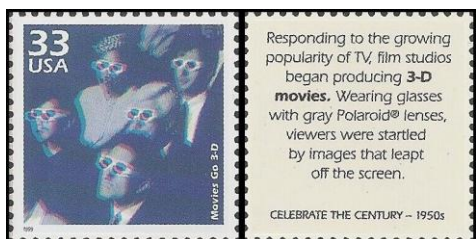
Fi 322

Sejm Ustawodawczy zatwierdził 20 lutego 1919 r. dotychczasowego Tymczasowego Naczelnika Państwa (od listopada 1918 r.) jako Naczelnika Państwa, nawiązując do nazwy dyktatury Tadeusza Kościuszki w okresie insurekcji. Naczelnik Państwa miał najwyższą władzę cywilną i wojskową w państwie. Był Naczelnym Dowódcą Wojsk Polskich i powoływał premiera oraz ministrów.

21 II

Mi 3137

Wywołanie zdjęcia w niecałą minutę od naciśnięcia spustu migawki umożliwił od 21 lutego 1947 r. pierwszy aparat do fotografii natychmiastowej, Polaroid Land Camera. Aparaty Polaroida, wykorzystujące opatentowany przez Edwina H. Landę proces, były pierwszymi aparatami do fotografii natychmiastowej, łatwymi w obsłudze i nie wymagającymi odczynników.

22 II

„Ida” w reżyserii Pawła Pawlikowskiego wywalczyła 22 lutego 2015 r. statuetkę Oscara w kategorii najlepszy film nieanglojęzyczny. Nie udało się to wcześniej żadnemu polskiemu filmowi. W 2003 r. Oscara otrzymał Roman Polański za „Pianistę”, produkcję jednak tylko częściowo polską. „Ida” była dziesiątym polskim filmem nominowanym do Oscara w kategorii filmu nieanglojęzycznego.

Fi 4607

23 II

Mi 538

Bitwa o Iwo Jimę (Wyspę Siarczaną), silnie ufortyfikowaną małą wyspę japońską (9 x max. 4,6 km), trwała od 19 lutego do 26 marca 1945 r. Broniono m.in. dwóch lotnisk wojskowych. Znane zdjęcie Joego Rosenthala, przedstawiające scenę zatknięcia amerykańskiego sztandaru na szczycie Suribachi w dniu 23 lutego 1945 r. o godz. 10.20, stało się w 1954 r. inspiracją dla powstania pomnika *Marine Corps War Memorial* na cmentarzu Arlington w Wirginii.

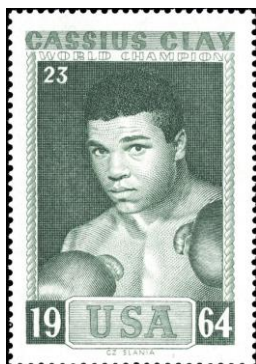
Amerykańska okupacja Iwo Jimy trwała do 1968 r.

24 II

Szczoteczki do zębów z włosiem wykonanym z nylonu, pierwszego syntetycznego włókna, wprowadził na rynek 24 lutego 1938 r. amerykański koncern Du Pont. Były one prologiem do wielkiego sukcesu tej firmy – nylonowych pończoch damskich, które opanowały świat od maja 1940 r.

25 II

Jako 18-latek Cassius Clay (po przejściu na islam: Muhammad Ali) zdobył złoty medal podczas XVII Letnich Igrzysk Olimpijskich w Rzymie w 1960 r. (w finale pokonał Zbigniewa Pietrzykowskiego), później osiągnął wielką sławę jako bokser zawodowy. 25 lutego 1964 r. Ali zdobył pierwszy tytuł mistrzowski w zawodowym boksie. W Miami pokonał Sonny'ego Listona i jako zaledwie 22-latek wszedł na sam szczyt najbardziej prestiżowej kategorii wagowej. Trzykrotnie zdobył tytuł mistrza świata wszechwag i skutecznie bronił go 19 razy. Stoczył 61 walk, wygrał 56 pojedynków.

26 II

26 lutego 1935 r. kanclerz Rzeszy wydał rozkaz powołujący Luftwaffe do życia, a jej dowódcą został nazistowski działacz oraz były pilot Hermann Göring. Siły powietrzne zostały szybko odbudowane. Luftwaffe stała się pierwszą armią powietrzną zdolną do wspierania w walce oddziałów lądowych za pomocą lotnictwa szturmowego.

Już 26 kwietnia 1937 r. niemieckie bombowce dokonały zmasowanego nalotu na baskijskie miasto Guernica – zginęło ponad 1000 osób, a 60% miasta leżało w gruzach.

Mi 839

27 II

Mi 1958

Klub Bayern Monachium (właśc.: Fußball-Club Bayern München e. V.) został założony 27 lutego 1900 r. przez jedenastu piłkarzy pod przewodnictwem berlińczyka Franza Johna.

33 razy Bayern zdobył tytuł Mistrza Niemiec, 20 razy wygrał Puchar Niemiec. Trzykrotnie triumfował w europejskiej Lidze Mistrzów, dwukrotnie wygrywał Superpuchar Europy oraz po jednym razie Puchar Zdobywców Pucharów i Puchar UEFA.

28 II

W latach 60. XX w. udało się ustalić, że istnieje kod genetyczny. Kluczem do poznania struktury DNA były zdjęcia wykonane metodą krystalografii rentgenowskiej przez Rosalind Franklin i Maurice'a Wilkinsa. Na tej podstawie James Watson i Francis Crick 28 lutego 1953 r. ogłosili, że poznali tajemnicę życia. W ludzkim DNA jest ponad 3 mld nukleotydów kodujących informacje dotyczące białek, których współdziałanie decyduje na przykład o kolorze oczu, kształcie twarzy czy zdrowiu człowieka. W DNA liczy się nie tyle skład chemiczny, ile struktura, pozwalająca na zapis i powielanie informacji.

Mi 2088

29 II

Za rolę surowej, ale wielce empatycznej niani – niewolnicy z amerykańskiego Południa, Hattie McDaniel otrzymała 29 lutego 1940 r. Oscara. Była pierwszą Afroamerykanką, która zdobyła tę statuetkę. W życiu osobistymi musiała się zmagać z powszechnym wówczas problemem segregacji rasowej. Przyznanie nagród Akademii Filmowej odbyło się po raz dwunasty w restauracji Coconut Grove w hotelu Ambassador, w Los Angeles. Poprzedził go bankiet, na którym McDaniel, wraz ze swoim agentem i ochroniarzami, musiała siedzieć przy oddzielnym stole, dużo dalej niż inni goście.

Mi 4029